

Δυο γειτόνισσες καβγαδίζουν στα Ίμια Ιταλικός Τύπος και κρίση στο Αιγαίο*

Οι σφοδρότατες καταιγίδες που διασχίζουν τη Μεσόγειο οφείλονται σε γεω-πολιτικά και οικονομικά σχέδια στρατηγικής σημασίας. Η Ελλάδα μέχρι τώρα αναγκάστηκε να υποστεί τα σχέδια αυτά, παρά να τα προωθήσει με τρόπο ενεργητικό. Εκείνο που μέχρι τώρα αναδείχτηκε είναι πως τον κεντρικό ρόλο σε αυτόν το σχεδιασμό τον παίζει η Τουρκία κι όχι η Ελλάδα. Κι αυτό διότι η Άγκυρα προσφέρει ή θεωρείται πως προσφέρει, μια σειρά από στρατηγικά προτερήματα.

Πρόσφατα η αθηναϊκή εφημερίδα «Ποντίκι» (30/4/96) δημοσίευσε αναφορά της γνωστής εταιρείας Oxford Analytica για τη στρατηγική της Ουάσινγκτον στα Βαλκάνια. Εκεί υπογραμμίζονται με τρόπο σαφέστατο αυτές οι στρατηγικές συγγένειες ανάμεσα στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Τουρκία, που θέλει να υποδυθεί το ρόλο του αυθεντικού χωροφύλακα του ΝΑΤΟ όχι μόνο στα Βαλκάνια αλλά, εν δυνάμει, σε όλο το χώρο του ιρακινού, ιρανικού και συριακού Κουρδιστάν, καθώς επίσης και στον πρώην σοβιετικό Καύκασο.

Αυτός ο προβληματισμός, που βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη σε όλες τις

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

Το κείμενο αυτό είναι η εισήγηση του συνεργάτη μας Δημήτρη Δεληολάνη στην εκδήλωση «Η άγνωστη Ελλάδα - Κοινοί τόποι για την Ελλάδα στα mass media», που οργάνωσε στις 17 Μαΐου 1996 στο Τορίνο ο Σύλλογος Πεδεμόντιο-Ελλάδα Σαντόρε Ντι Σανταρόζα. Στη συζήτηση συμμετείχαν ο Πάολο Γκριζέρι της εφημερίδας «Μανιφέστο», ο Ντομένικο Κίρικο της εφημερίδας «Στάμπα» και ο Αλέξης Τσουκιάς του Συλλόγου Σαντόρε Ντι Σανταρόζα.

χώρες πέραν της Αδριατικής, αγνοείται παντελώς εδώ στην Ιταλία. Ο ιταλικός Τύπος έχει το βλέμμα μονίμως στραμμένο προς τις πιο πλούσιες και πιο ισχυρές χώρες. Ίσως διότι καθορίζουν τις επιλογές της, ιδίως στην εξωτερική πολιτική. Απεναντίας, ό,τι συμβαίνει σε απόσταση δυο ωρών με το αεροπλάνο, κατά κανόνα αγνοείται. Κι όταν ο ιταλικός Τύπος κάνει κάποια αναφορά, μιλά σαν να πρόκειται για γεγονότα μακρινά, παράξενα και δυσνόητα.

Έτσι, από την ελληνική οπτική γωνία, η χώρα μου αναγκάζεται να υφίσταται την επιθετικότητα, τις ανοιχτές απειλές, ακόμη και τις παραβιάσεις συνόρων, από μέρους ενός γείτονα που χαιρεί της ανοιχτής υποστήριξης και εύνοιας του κυριότερου συμμάχου, δηλαδή των Ηνωμένων Πολιτειών. Κι όταν η Ελλάδα προσπαθεί να επισημάνει πως οι απειλές είναι βάσιμες και πως, τέλος πάντων, πρέπει να σταματήσει αυτή η προσπάθεια της Τουρκίας να εκμεταλλευτεί την αριθμητική υπεροχή της για να δώσει πολεμική διέξοδο στις διαφορές (στα πρότυπα όσων συνέβησαν στην Κύπρο το 1974), τότε θεωρείται από τον ιταλικό Τύπο ένας κάπως υστερικός και λίγο παρανοϊκός γείτονας που, στο κάτω κάτω, μάλλον πήγε γυρεύοντας.

Με αυτόν τον τρόπο η ελληνο-τουρκική διένεξη, που αφορά πολύ συγκεκριμένα ζητήματα, θεωρείται και περιγράφεται ως μια εθνικιστικού τύπου διένεξη.

Ιδιαίτερα στην Ιταλία, εξαιτίας της ιδιόμορφης «εθνογένεσης» αυτής της χώρας (ξεκινώντας από τις επισημάνσεις του Γκράμσι στο *Ριζορτζιμέντο* έως την τωρινή συζήτηση περί «Παδανίας»), κάθε αναφορά σε εθνικές συγκρούσεις ηχεί στην Ιταλία ως φατριαστική βεντέτα, ως φυλετική σύρραξη, ως ενδημική μισαλλοδοξία. Με άλλα λόγια, περιγράφεται μια κατάσταση που θυμίζει Βοσνία, Τσετσενία, Ναγκόρνο Καραμπάχ. Συγκρούσεις μακρινές, μυστηριώδεις και δυσνόητες.

Ακριβώς την περασμένη Δευτέρα στο δελτίο ειδήσεων των 8 του κρατικού ραδιοφώνου Gr1, ο ανταποκριτής στις Βρυξέλλες Φραντσέσκο Ματιόλι αναφέρθηκε στο συμβούλιο των 15 υπουργών Εξωτερικών που έπρεπε να συνεδριάσει εκείνη την ημέρα. Πολύ σωστά υπενθύμισε την ιστορία του ελληνικού βέτο για τις χρηματοδοτήσεις στην Τουρκία. Και κατέληξε καταδικάζοντας «τους εθνικισμούς (διάβαζε tribalisms) που ακόμη παρεμποδίζουν την πορεία προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση».

Δεν είναι μια μεμονωμένη οπτική γωνία. Για να γίνει καλύτερα κατανοητός ο συστηματικός χαρακτήρας αυτής της προσέγγισης, αρκεί να ρίξει κανείς μια ματιά στις ιταλικές εφημερίδες του τελευταίου εξαμήνου. Έθεσα το εξάμηνο ως όριο ακριβώς για να αποκλείσω εκείνο το πανηγύρι γύμνιας που παρακολούθησα με το φθινόπωρο με τις γνωστές φωτογραφίες της Δήμητρας Παπανδρέου.

Δεν με παρηγορεί η παραδοχή πως εκείνη η δημοσιογραφική καμπάνια γεννήθηκε πρώτα στην Ελλάδα κι ύστερα εξήχθη στην Ιταλία. Η διαφορά ήταν πως στην Αθήνα το κοινό γνώριζε πολύ καλά ποιες ήταν οι εφημερίδες με τα πρωτοσέλιδα γυμνά. Στην Ιταλία αντίθετα, όλοι, συμπεριλαμβανομένων και των τηλεοράσεων του δημοσίου, επιδόθηκαν αδιακρίτως στον αγώνα δρόμου για το ποιος θα προβάλλει πρώτος το διάσημο γυμνό. Και πρέπει να προσθέσουμε, για

του λόγου το αληθές, πως μόνον ο δημοσιογράφος Αντόνιο Φεράρι, της «Κοριέρε ντέλα Σέρα» διευκρίνισε πως επρόκειτο για εκβιασμό μέσω του Τύπου. Όλοι οι άλλοι εμφάνισαν την «Αυριανή» ως υπόδειγμα ελευθεροτυπίας.

Ας κλείσουμε όμως την παρένθεση για το θλιβερό αυτό θέαμα. Κι ας σταθούμε, αντίθετα, στη σοβαρότατη κρίση για τα Ίμια στις 30 Ιανουαρίου. Όχι μόνο διότι δεν ήταν η πιο σοβαρή κρίση στις σχέσεις ανάμεσα στην Αθήνα και την Άγκυρα στην τελευταία δεκαετία. Αλλά και για έναν πολύ ειδικό λόγο. Διότι τα ιταλικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης είχαν ένα λόγο παραπάνω για να παρακολουθήσουν με ιδιαίτερη προσοχή αυτή την κρίση. Αυτός ο λόγος είναι η ιστορική εμπλοκή της Ιταλίας στη διένεξη.

Όλοι μας γνωρίζουμε πως η Δωδεκάνησος ήταν κάτω από ιταλική κυριαρχία από το 1911 έως το 1947. Εκείνο το χρόνο η συνθήκη ειρήνης καθόρισε την προσάρτηση του Αρχιπελάγους στην Ελλάδα, με τα διεθνή όρια που είχαν καθοριστεί και γίνει διεθνώς αποδεκτά.

Ακριβώς εκείνα τα σύνορα θέλησε να αμφισβητήσει η Τουρκία προκαλώντας την κρίση στα τέλη Ιανουαρίου. Είχαν καθοριστεί ακριβώς από την Ιταλία και την Τουρκία με διμερή συνθήκη που υπεγράφη τον Ιανουάριο του 1932 και που αφορούσε την τότε αμφισβητούμενη θαλάσσια έκταση ανάμεσα στα ιταλικά εδάφη και τις τουρκικές ακτές. Ύστερα, το Δεκέμβριο εκείνου του ίδιου χρόνου, υπεγράφη ένα συμπληρωματικό πρωτόκολλο, που αφορούσε τα μη αμφισβητούμενα μέρη της συνοριακής γραμμής. Ακριβώς σε αυτό το πρωτόκολλο γίνεται ρητή αναφορά στη διεκδικούμενη βραχονησίδα, που κατονομάζεται με την τουρκική ονομασία της Καρντάκ και αποδίδεται χωρίς αμφιβολία στην Ιταλία (τότε) και στην Ελλάδα (τώρα).

Ήταν επίσης σαφές για οποιονδήποτε παρακολούθησε, έστω αφηρημένα, στην τελευταία εικοσαετία τις εξελίξεις στην ανατολική Μεσόγειο πως πίσω από τη βραχονησίδα κρύβεται η επιθυμία της Τουρκίας όχι μόνο να εμποδίσει στην Ελλάδα να επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα σε 12 μίλια (που η Άγκυρα θεωρεί casus belli). Αλλά και η θέληση της Άγκυρας να αναδιαπραγματευτεί όλη την ισχύουσα ρύθμιση στο Αιγαίο, από την υφαλοκρηπίδα μέχρι τον εναέριο χώρο και την ίδια την ελληνική επικυριαρχία στη Δωδεκάνησο. Όπως είχε επισημάνει κάποτε ο αποθανών Τούρκος πρόεδρος Τουργκούτ Οζάλ.

Για του λόγου το αληθές, έχουμε (από ελληνικής πλευράς) τα πρακτικά της συνάντησης (της πρώτης μετά την κρίση) που πραγματοποιήθηκε στις 20 Απριλίου ανάμεσα στους υπουργούς Εξωτερικών της Ελλάδας και της Τουρκίας στο Βουκουρέστι. Τότε ο Γκιουενεσάυ μίλησε ανοιχτά για «γκρίζες ζώνες» γύρω από το νομικό στάτους όχι μόνο των Ίμια/Καρντάκ, αλλά και άλλων 700 βραχονησίδων στο Αιγαίο.

Ας δούμε τώρα με ποιον τρόπο ο ιταλικός Τύπος αναφέρθηκε στην κρίση αυτή.

Όλος ο ιταλικός Τύπος επέμεινε σε δυο όψεις: 1) πως επρόκειτο για μια «σύρραξη» παράλογη και ανορθολογική 2) πως, όπως και να έχει το πράγμα, η εφημερίδα (ο αναγνώστης και κατ' επέκταση η Ιταλία) ήταν αυστηρά ουδέτερη.

Έτσι η «Κοριέρε ντέλα Σέρα» της 31/1/96. Στην ανταπόκρισή του από την Αθήνα ο Αντόνιο Φεράρι υπογράμμισε πως «οι διεθνείς συνθήκες, παρ' όλο που η ισχύς τους αμφισβητείται από τις συνηθισμένες ερμηνευτικές διενέξεις, αναγνωρίζουν πως η βραχονησίδα ανήκει στην Ελλάδα. Αλλά τα Ίμια», συνεχίζει ο Φεράρι, «το '32 εντάχτηκαν σε συμπληρωματικό πρωτόκολλο που δεν εγγράφηκε από μέρους της Κοινωνίας των Εθνών. Και πάνω σε αυτό το σόφισμα στηρίζεται η Άγκυρα για να διεκδικήσει δικαιώματα στο Αιγαίο».

Ο δημοσιογράφος, λοιπόν, γνωρίζει την κατάσταση. Επίσης καλά πληροφορημένος είναι και ο μικρός ενημερωτικός φάκελος για τα Δωδεκάνησα που ετοίμασε ο Τζανφράνκο Σμόνε. Κι όμως, ο τίτλος της εφημερίδας είναι: «Αιγαίο, πόλεμος για ένα βράχο/Ελληνική σημαία στο νησί Ίμια. Και η Τουρκία εξεγείρεται». Πλάγια: «Η Αθήνα προειδοποιεί την Άγκυρα: βγείτε από τα χωρικά μας ύδατα. Απάντηση: εσείς πρέπει να φύγετε. Έπαθλο: ένα νησάκι τεσσάρων εκταρίων όπου ζουν μόνον αγριοκάτσικα».

Ποιο συμπέρασμα βγάζει ο αναγνώστης; Οι δυο κακές γειτόνισσες βρήκαν κάποια άλλη παράλογη πρόφαση για καβγά.

Ακόμη χειρότερα με τη «Στάμπα» της ίδιας ημέρας. Και σε αυτή την περίπτωση έχουμε το συνεργάτη από την Αθήνα, τον Μινά Μινασιάν, που στέλνει καλά πληροφορημένη ανταπόκριση για τα πραγματικά αίτια της διαμάχης. Αλλά ο τίτλος είναι: «Ελλάδα και Τουρκία στα όπλα για ένα νησάκι». Το ρεπορτάζ συνοδεύεται από «ανάλυση» που έγραψε ο Άλντο Κατσούλο και που τιτλοφορείται «Μίσος που διαρκεί πέντε αιώνες/ από την άλωση του Βυζαντίου μέχρι τον πόλεμο στην Κύπρο».

Εκείνο που η «Κοριέρε» υπέδειξε έμμεσα, εδώ αναδύεται ξεκάθαρα: είναι φασιαστικός πόλεμος, που ξεσπά χάρη σε κάποια παράλογη και δυσνόητη πρόφαση.

Ας έρθουμε τώρα στα επιχειρήματα του Άλντο Κατσούλο, που στο τέλος του άρθρου του αποδίδει (δικαιώνοντας) στον Μπέρναρντ Λιούις αυτή τη φράση: οι Έλληνες και οι Τούρκοι είναι «λαοί που δεν συμβιβάζονται μεταξύ τους».

Δεν γνωρίζω αν η παραπομπή είναι σωστή. Ειλικρινά όμως το να ισχυρίζεται κανείς πως υπάρχουν λαοί που «δεν συμβιβάζονται μεταξύ τους», νομίζω πως φτάνει στα όρια του ρατσισμού. Για οποιονδήποτε λαό και να μιλά κανείς.

Αναφέρομαι μόνο τροχάδην στις ανακρίβειες που περιέχονται στο άρθρο αυτό της «Στάμπα». Μερικές δεν είναι σοβαρές: ο ελληνικός πόλεμος ανεξαρτησίας τελείωσε και δεν άρχισε το 1830. Το 1923 δεν υπήρχε καμιά «τουρκική μειονότητα στο Αιγαίο».

Άλλες όμως είναι πραγματικά εξοργιστικές. Όπως εκείνη η αναφορά στη Θράκη «περιοχή διαιρεμένη από ένα πολιτικό σύνορο που δεν ανταποκρίνεται στην εθνική και θρησκευτική μεθόριο».

Ο δημοσιογράφος, φαντάζομαι, ήθελε να γράψει μια κοινοτοπία, που ισχύει παντού, από το Νότιο Τυρόλο (συγγνώμη, Άνω Άντιτζε), έως, τι να πούμε, την Αλσατία. Στη συγκεκριμένη περίπτωση όμως οποιοσδήποτε Έλληνας αναγινώ-

σει μια προειδοποίηση, ένα έμμεσο μήνυμα: προσοχή, μπορεί να αλλάξει η συνοριακή γραμμή, ώστε να συμπίπτει η πολιτική με την εθνική και θρησκευτική μεθόριο.

Ευτυχώς την επόμενη ημέρα, πάντα στη «Στάμπα», ο Μίμο Κάντιτο έβαλε τα πράγματα στη θέση τους με ένα ωραίο πορτρέτο της Τσιλέρ που τιλοφορείται: «Η επιθετικότητα κάτω από τη φράντζα/Μια Θάτσερ στον Βόσπορο/η κυρία Τσιλέρ ατσάλινη πρωθυπουργός».

Η «Ρεπούμπλικα» κινήθηκε ακολουθώντας την ίδια γραμμή πλεύσης. Με τη μόνη διαφορά πως αναγκάστηκε να καλύψει την κρίση από τη Ρώμη, βάζοντας τον Γκουίντο Ραμπόλντι να ξαναγράψει τα τηλεγραφήματα των πρακτορείων. Η εφημερίδα της Ρώμης όμως κάλυψε το μειονέκτημα αφιερώνοντας στα γεγονότα ένα μικρό σχόλιο στις 2 Φεβρουαρίου. Σχόλιο που αρχίζει με αυτές τις λέξεις: «Στο τέλος ο φόβος μη γίνουν ρεζίλι και οι αμερικανικές πιέσεις υπερίσχυσαν. Η Αθήνα και η Άγκυρα απέσυραν τους στόλους τους, κτλ». Κι αυτό διότι, όπως γράφει ο ανώνυμος σχολιαστής, «εδώ κι ένα χρόνο οι ελληνοτουρκικές σχέσεις είναι τρικυμώδεις χωρίς να υπάρχει κανένας αντικειμενικός λόγος. Δεν πρόκειται για διένεξη που μπορεί να επιλυθεί εύκολα. Διαπερνά όλον τον αιώνα μας και συσσώρευσε μια απέραντη διαμάχη, από τα χωρικά ύδατα έως το διαμελισμό της Κύπρου. Ξαν να μην έφτανε, τροφοδοτείται από ανορθολογικά στοιχεία, από παρωχημένους πατριωτισμούς κι από μια στάση φιλύποπη μέχρι παροξυσμού, δώθε και πέρα του Αιγαίου». Και τελειώνει ως εξής: «Ο ορθολογισμός των πραγμάτων ωθεί προς την ειρήνη. Αλλά ο ορθολογισμός δεν είναι τρεχούμενο συναλλάγμα σε αυτή την αζεδιάλυτη Ευρώπη που διασχίζει τα Βαλκάνια και το Αιγαίο».

Κι εδώ λοιπόν βρίσκουμε ένα ανησυχητικό επίθετο: «Αζεδιάλυτη Ευρώπη». Τι να σημαίνει άραγε; Μήπως ετοιμάζεται μια κάποια «λύση»; Και πώς θα είναι αυτή;

Πρέπει σε αυτό το σημείο να προσθέσουμε πως αυτή η αποστασιοποιημένη στάση του ιταλικού Τύπου προς τις δυο καβγατζούδες και «ασυμβίβαστες μεταξύ τους» γειτόνισσες, ενθαρρύνθηκε έμμεσα (αλλά ίσως και άμεσα) από τη στάση του ιταλικού υπουργείου Εξωτερικών.

Γνωρίζουμε τη βροχή διαμαρτυριών που ξεχύθηκε επάνω στην ιταλική προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όχι μόνον από μέρους του Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ αλλά και από άλλους εταίρους, εξαιτίας της αδράνειάς της κατά τη διάρκεια της κρίσης στα Ίμια.

Και πράγματι. Τα πρώτα σημεία ζωής η ιταλική προεδρία τα έδωσε με οκτώ ημέρες καθυστέρηση, όταν η зоητευτική κυρία Σουζάνα Ανιέλι καταδέχτηκε να μας πληροφορήσει πως είχε μιλήσει στο τηλέφωνο με τον Έλληνα ομόλογό της.

Τότε το ιταλικό υπουργείο Εξωτερικών υιοθέτησε επίσημα μια στάση ουδετερότητας και υπέδειξε στις δυο κυβερνήσεις λύση «σε νομικό επίπεδο, καταφεύγοντας ενδεχομένως σε διεθνές δικαστήριο». Ούτε λέξη γύρω από την ισχύ των συμφωνιών που αμφισβήτησε η Άγκυρα.

Σε αυτές τις οκτώ ημέρες παίχτηκε, μεταξύ Αθήνας και Ρώμης, μια φαρσοκωμωδία. Την πρώτη Φεβρουαρίου τρεις Έλληνες ανταποκριτές στη Ρώμη (η Βίκι

Μαρκάκη του Σταρ Τσάνελ, ο Λάκης Χατζηκυριάκος του Αθηναϊκού Πρακτορείου κι εγώ) διαβάσαμε στο ιταλικό ειδησεογραφικό πρακτορείο ANSA πως η Αθήνα ζήτησε επισήμως από το ιταλικό υπουργείο Εξωτερικών πληροφορίες για τη διμερή ιταλο-τουρκική συμφωνία του '32 που κατοχύρωνε την ελληνική κυριαρχία στα Ίμια. Ενεργοποιηθήκαμε, λοιπόν, για να μάθουμε ποια ήταν η ιταλική απάντηση. Μαθαίνουμε έτσι, από ελληνικές πηγές, πως όλα τα ντοκουμέντα του ιταλικού υπουργείου Εξωτερικών επιβεβαιώνουν την ελληνική άποψη: η μεθοριακή γραμμή της Δωδεκανήσου καθορίστηκε μια και καλή και δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να νομιμοποιεί διεκδικήσεις. Φυσικά, στέλνουμε αμέσως την είδηση στην Αθήνα. Εκεί την πήρε και την επενέλαβε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Δημήτρης Ρέππας. Την επομένη η δήλωσή του δημοσιεύτηκε σε μονόστηλο μόνο στην «Ρεπούμπλικα» με τον τίτλο: «Η Ελλάδα λέει: Στην κρίση με την Τουρκία η Ιταλία μας δικαιώνει».

Αυτό το μονοστηλάκι έφτασε για να βάλει σε συναγερμό το γραφείο Τύπου του ιταλικού υπουργείου Εξωτερικών, που αισθάνθηκε υποχρεωμένο να εκδώσει σε χρόνο μηδέν ανακοίνωση που υπογραμμίζει ότι οι ειδήσεις στις οποίες αναφέρθηκε ο Ρέππας «προέρχονται από ελληνικές και όχι από ιταλικές πηγές».

Δεν ξέρω αν το πλαίσιο είναι σαφές: η ελληνική κοινή γνώμη ξέρει πως έχει δίκιο και περιμένει να το πει και να το επιβεβαιώσει η μόνη χώρα που μπορεί αξιόπιστα να το κάνει: η Ιταλία. Η Ρώμη αντίθετα σιωπά και κάνει επίδειξη ουδετερότητας.

Στις καθ' ιδίαν συνομιλίες με τους Έλληνες και Τούρκους διπλωμάτες αντίθετα, οι αξιωματούχοι του ιταλικού υπουργείου Εξωτερικών παίρνουν και παραπαίρνουν θέση. Και λένε ακριβώς ό,τι οι συνάδελφοί μου κι εγώ στείλαμε στην Αθήνα την επαύριο της κρίσης. Την απόδειξη την είχαμε στις 30 Μαρτίου, όταν η τουρκική εφημερίδα «Μιλιέτ» αποκάλυψε απόρρητη έκθεση του Τούρκου πρέσβη στη Ρώμη στην τότε πρωθυπουργό Τανσού Τσιλέρ. Σε εκείνη την έκθεση αναφέρεται ξεκάθαρα η ιταλική, κυρίως «τεχνοκρατική», εκτίμηση πως, αν η διαμάχη για τα Ίμια/Καρντάκ τεθεί ενώπιον του δικαστηρίου της Χάγης, η Τουρκία θα έβγαине σίγουρα ηττημένη. Η είδηση μεταδόθηκε από το ιταλικό ειδησεογραφικό πρακτορείο ANSA αλλά καμιά ιταλική εφημερίδα δεν τη δημοσίευσε.

Η ιστορία όμως δεν τελείωσε. Ας δούμε, λοιπόν, πώς ο ιταλικός Τύπος αντιμετώπισε τα επακόλουθα που είχε η διαμάχη για τα Ίμια σε κοινοτικό επίπεδο. Η πρώτη συνεδρίαση μετά την κρίση πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 26 Φεβρουαρίου. Η Ανιέλι διαβουλεύεται με τους κυριότερους εταίρους και δηλώνει στο πρακτορείο ANSA: «Η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει την Αθήνα αλλά δεν της δίνει συναλλαγματική εν λευκώ». Πιο συγκεκριμένα, οι 14 θέλουν να ξεμπλέξουν με μια πλατωνική δήλωση αλληλεγγύης προς την Ελλάδα, αποφεύγοντας οποιοδήποτε μέτρο. Ουσιαστικά, γίνεται προσπάθεια να εγκαταλείψει η Ελλάδα την απειλή να θέσει βέτο στις χρηματοδοτήσεις προς την Τουρκία.

Ο συμβιβασμός πάνω στο τελικό κείμενο διαρκεί μόνο λίγες ώρες, αφού «ο Βρετανός Ρίφκιντ αμφισβητεί το γεγονός πως η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη αφορά

και τις εδαφικές διαμάχες». Διάβασα αυτή τη φράση από την ανταπόκριση του Φάμπιο Σκουιλάντε, ανταποκριτή από τις Βρυξέλλες για τη «Στάμπα» (27/2/96). Η ανταπόκρισή του αυτή φέρει τον απίθανο τίτλο: «Ιταλική ειρήνη στο Αιγαίο!»

Η «Κοριέρε» αντίθετα έδειξε μεγαλύτερη σύνεση και τιτλοφόρησε: «Η Ευρώπη αναζητεί συμβιβασμό στη μονομαχία Ελλάδας-Τουρκίας».

Αυτή ήταν και η τελευταία φορά που η ελληνοτουρκική διαμάχη έκανε την εμφάνισή της στους τίτλους των ιταλικών εφημερίδων. Με την εξαίρεση εκείνου του πυροτεχνήματος που ξέσπασε στις αρχές Μαρτίου με εκείνον τον υποτιθέμενο κατάσκοπο, τον Ιταλό στρατιωτικό ακόλουθο στην Αθήνα Μάριο Βολπιτσέλι. Μια ιστορία ακόμη σκοτεινή, που κατά πάσα πιθανότητα θα παραμείνει για πάντα ανεξιχνίαστη, όπως όλες εκείνες που αφορούν μυστικές υπηρεσίες.

Καλά, θα πείτε εσείς. Γιατί όμως ο ιταλικός Τύπος φέρεται κατ' αυτόν τον τρόπο προς την Ελλάδα; Υπάρχει ίσως ένα φιλοτουρκικό λόμπι στις ιταλικές εφημερίδες; Δεν το νομίζω.

Υπάρχουν μεμονωμένοι αρθρογράφοι που κάθε τόσο δε χάνουν την ευκαιρία να λιβανίζουν την Άγκυρα. Όπως, επί παραδείγματι, ο Ενρίκο Ιακία στην «Κοριέρε» της 19/3/96 με ένα άρθρο που τιτλοφορείται: «Συμφέρει στην Ευρώπη να σώσει την Τουρκία από τον εξτρεμιστικό κίνδυνο». Γράφει ο Ιακία πως, ενώ για τους Αμερικανούς «η αποδοχή της Τουρκίας αποτελεί μόνιμο στοιχείο της πολιτικής τους», η εξωτερική και αμυντική πολιτική της Ιταλίας «δεν επιτρέπουν καμία βεβαιότητα».

«Πρέπει να παραμείνουμε στο ορθό μέσον», συνεχίζει ο ίδιος, «όπως απεδείχθη από τη στάση ίσων αποστάσεων που κρατήσαμε στην πρόσφατη ελληνοτουρκική σύγκρουση στο Αιγαίο». Και η κατάληξη είναι πως συμφέρει στην Ευρώπη «να βοηθήσει τους Τούρκους να παραμείνουν πιστοί σύμμαχοι της Δύσης».

Ο αριστερός πολιτειολόγος Πάολο Φλόρες Ντ' Αρκάις σε παλαιότερο τεύχος του περιοδικού διεθνούς πολιτικής «Limes» (τ. 3/93) υπήρξε ακόμη πιο σαφής: «Πρέπει να αποφασίσουμε εάν η Τουρκία μας ενδιαφέρει πραγματικά. Και σε αυτή την περίπτωση πρέπει να πούμε καθαρά στην Ελλάδα πως μπορεί να βασιστεί μόνο στους παραδοσιακούς συμμάχους της, τους Σέρβους και τους Αρμενίους».

Τέλος, παραθέτω μόνο μια αναφορά στα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα της Ιταλίας στην Τουρκία, όπως άριστα τα παραθέτει ο Αντρέα Στοκιέρο στο τεύχος 1, 1996 του περιοδικού «Europa Europa». Με λίγα λόγια, η Ιταλία είναι ο δεύτερος Ευρωπαίος εταίρος της Τουρκίας μετά τη Γερμανία, ενώ οι ιταλικές εξαγωγές έχουν κατακτήσει το 9,3% της τουρκικής εσωτερικής αγοράς.

Στην περίοδο 1992- '94 ο αριθμός απασχολούμενων σε τουρκικές επιχειρήσεις με ιταλική συμμετοχή αναπτύχθηκε κατά το 45,7%, ενώ στην περίοδο 1986- '94 αναπτύχθηκε κατά 225%, μέχρι να φτάσει το 1994 σε 16.500 άτομα, δηλαδή το 2,9% των Τούρκων εργαζομένων.

Κατάληξη. Στην Ελλάδα πολλοί αντιμετωπίζουν πολύ σοβαρά το εξής πρόβλημα: σε τι χρησιμεύουν τέτοιοι σύμμαχοι;